

ИНСТИТУТ ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

Стратешки план за период 2016-2020 година

Ноември, 2016

Содржина

ПРЕДГОВОР	3
1 ВОВЕД	4
2 КОИ СМЕ И ЗА ШТО СЕ ЗАЛАГАМЕ	4
3 МИСИЈА, ВИЗИЈА, ВРЕДНОСТИ	5
4 АНАЛИЗА НА КОНТЕКСТОТ	6
4.1 Судство и правна (не)сигурност	6
4.2 Нарушување на слободата на изразување	8
4.3 Висок степен на корупција во јавниот сектор	8
4.4 Акцент на заштита на определени човекови права и слободи	9
4.5 Нееднаков третман на граѓаните – дискриминација и сегрегација	10
СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ 2017-2020	10
4.6 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 1. ПРАВОСУДСТВО И ЧОВЕКОВИ ПРАВА	11
4.6.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 1: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ДОВЕРБАТА ВО ПРАВОСУДСТВОТО	11
4.7 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 2. ПРАВНА СИГУРНОСТ	11
4.7.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 2: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ПРАВНАТА СИГУРНОСТ	11
4.8 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 3. НАМАЛУВАЊЕ НА ПОВРЕДИТЕ НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА И СЛОБОДИ ОД ЕКЧП	12
4.8.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 3: УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЗАШТИТА НА ОПРЕДЕЛЕНИ ЧОВЕКОВИ ПРАВА И СЛОБОДИ ОД ЕКЧП	12
4.9 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 4. СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ И ЗДРУЖУВАЊЕ	12
4.9.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 4: УНАПРЕДУВАЊЕ НА СЛОБОДАТА НА ИЗРАЗУВАЊЕ И ЗДРУЖУВАЊЕ	12
4.10 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 5. ЕДНАКВОСТ И НЕДИСКРИМИНАЦИЈА	13
4.10.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 5: ЕДНАКОВ ТРЕТМАН ЗА ГРАЃАНИТЕ НА РМ - УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЕДНАКВОСТА И СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА	13
4.11 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 6. УСТАВНИОТ СУД ГАРАНТ ЗА ЗАШТИТАТА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА	13
4.11.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 6: ЗАЈАКНАТА ЗАШТИТА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА ПРЕД УСТАВНИОТ СУД НА РМ	13
4.12 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 7. БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА	14
4.12.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 7: ПРИДОНЕС КОН НАМАЛУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР	14
4.13 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 8. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН И ОРГАНИЗАЦИСКИ РАЗВОЈ НА ИЧП	14
4.13.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 8: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ, ИНВЕСТИЦИЈА И РАЗВОЈ НА ЧОВЕЧКИОТ ПОТЕНЦИЈАЛ НА ИЧП	

ПРЕДГОВОР

*Никогаш не сомневајте се дека една мала група на ентузијаста може да предизвика разлика во светот.
Всушност, тоа е единственото нешто што секогаш предизвикува промени.*

Margaret Mead

„Владеење на правото е начело на управување во кое сите лица, институции и поединци, јавни и приватни, вклучувајќи ја и државата, се одговорни пред законите кои се јавно прогласени, подеднакво спроведувани и независно донесени и кои се во согласност со меѓународните норми и стандарди за човековите права. Тоа, исто така, побарува мерки со кои ќе се обезбеди придржување кон начелото на супрематија на правото, еднаквост пред законите, одговорност пред законите, поделба на власта, учествување во процесот на одлучување, правна сигурност, избегнување на самоволие и процедурална и правна транспарентност“ (од извештајот на Кофи Анан-ООН).

Демократскиот развој на едно општество не се оценува само преку нормативите што државата им ги гарантира и обезбедува на граѓаните за остварување на нивните основни човекови слободи и права, туку и од функционирањето на механизмите на заштита на овие права.

Институтот за човекови права, чија мисија е промовирање, унапредување и заштитата на човековите права и слободи, ќе ги следи процесите на остварувањето на човековите права и слободи и ќе се залага за спроведување во практика на конкретните мерки и чекори за нивно подобрување.

Претседател на
Институтот за човекови права
Маргарита Цаца Николовска

1 ВОВЕД

Пред вас е новиот Стратешки план на Институтот за човекови права (ИЧП) 2016-2020 со кој се дефинирани визијата мисијата, вредностите и определбите за кои се залага ИЧП во насока на промовирање, унапредување и заштита на човековите права. Веќе изминаа четири години од носењето на првиот Стратешки план на Институтот за човекови права во 2012 и следејќи ги општествените текови и развојот на нашето здружение веќе се јавува потребата за нов Стратешки план со нови и повисоки приоритети.

Во подготовката на Планот беа вклучени сите членови на управните, советодавните и извршните органи на Институтот кои дадоа значаен придонес во неговата изработка. Предизвиците во однос на човековите права во Република Македонија се суштински и сеопфатни и во таа насока во Планот се утврдени приоритети и цели кои практично ги адресираат токму овие предизвици. Во овој Стратешки план за идните 4 години ги идентификувавме новата мисија и визија, нашите вредности, актуелните проблеми, како и нашите цели и посакуваните резултати. Имплементацијата на Стратешкиот план 2016-2020 ќе биде потпомогната со Акцискиот план 2016-2020 во кој се утврдени мерките и активностите кои ќе бидат преземени за исполнување на стратешките цели и постигнување на посакуваните резултати.

Успешноста на овие два документи ќе биде условена од вклученоста на сите конституенти на Институтот за човекови права, од соработката со граѓанските организации и државните институции, од донаторите, и сите други партнери со чија помош ќе достигнеме позитивни промени во правниот систем и во општеството во целина.

2 КОИ СМЕ И ЗА ШТО СЕ ЗАЛАГАМЕ

Институтот за човекови права (ИЧП) е здружение на граѓани основано на 01.06.2009 година со цел промовирање, унапредување и заштитата на човековите права и слободи. Своите определби ИЧП ги остварува преку континуирана едукација на професионалната јавност и анализа на состојбите, организирање на стручни дискусии во рамките на правната професија и дискусии за општата јавност.

Во рамките на своите стратешки определби и верувања ИЧП работи во неколку клучни сегменти:

- ги следи состојбите во однос на уживањето на човековите права и слободи преку набљудување и анализа на сите релевантни процеси во Република Македонија;
- ја подига свеста помеѓу релевантните институции, организации и останати чинители за неопходноста за утврдување и градење на ефикасен механизам за промоција, гаранција и заштита на човековите права и слободи, и
- иницира дискусии за релевантните прашања и проблеми кои директно задираат во уживањето на основните права и слободи на човекот и граѓаните во Република Македонија како во стручната така и во општата јавност во Република Македонија.

Како свои конституенти ИЧП ги има граѓаните на Република Македонија и претставниците на различните професии и здруженија кои работат во областа на промовирање, гарантирање и заштита на човековите права во Република Македонија. ИЧП ги остварува своите активности како на територијата на Република Македонија, така и преку соработка со меѓународни институции, организации и здруженија од областа на промовирањето, унапредувањето и заштитата на човековите права.

Своите активности и резултатите ИЧП ги доближува до граѓаните по пат на известувања за јавноста преку јавните медиуми, на прес конференции, на форуми и тркалезни маси, преку социјалните медиуми и сл. Воедно ИЧП ги објавува сите релевантни информации и на својот веб-портал. На овој начин ИЧП го остварува своето влијание и отвора можност за јавна дебата со сите заинтересирани граѓани.

Членството на ИЧП се состои од 56 експерти: магистри по правни науки, докторанти, професори, адвокати, судии на Врховниот суд на Република Македонија, јавни обвинители, државни советници во релевантни институции и други реномирани кадри кои активно учествуваат во практикувањето пред сè на правната професија.

Претседател на Институтот за човекови права е **Маргарита Цаца Николовска** – Поранешен судија на Европски суд за човекови права и сегашен судија и заменик претседател на Уставниот суд на Босна и Херцеговина

3 МИСИЈА, ВИЗИЈА, ВРЕДНОСТИ

Институтот за човекови права се залага за подобрување на состојбата во однос на човековите права во РМ и пошироко во регионот преку градење на култура во која секој слободно, достоинствено и без дискриминација може да го развива својот потенцијал. Во таа насока визијата и мисијата на ИЧП во наредните години е следната:

ВИЗИЈА

Институтот за човекови права кредибилен и препознатлив чинител во општеството за заштита и унапредување на човековите права и слободи

МИСИЈА

Учествува во процесот на креирање општествени промени со широк опсег на мерки и активности за доследно остварување и заштита на човековите права и слободи

УНИКАТНОСТ

Симбиоза на знаење и искуство во областа на човекови права и слободи и ентузијазам во спроведување на визијата и мисијата.

Во рамките на својата работа и во мисијата за која се залага ИЧП ќе ги почитува и ќе ги практикува следните принципи и вредности во своето работење и во работењето со останатите релевантни актери

ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

- **Еднаквост** – ИЧП ќе има еднаков пристап без дискриминација кон сите оние на кои им е потребна поддршка во превенцијата, остварувањето и заштитата на човековите права и слободи, водејќи се од сопствените начела и вредности а во согласност со своите стратешки цели
- **Толерантност** – се залагаме и промовираме меѓучовечки односи кои се засноваат пред сè на толерантност и почитување на индивидуата на сите членови на ИЧП и тој пристап да се практикува и во односите кон трети лица
- **Транспарентност и отчетност** – се залагаме за транспарентност и отчетност во работењето на институциите и вложуваме напори да да бидеме пример и да обезбедиме континуирана транспарентност и отчетност на работењето на ИЧП
- **Инклузивност** – ги почитуваме принципите на родова застапеност, мултиетничност и недискриминација и ваквиот природ го практикуваме и во управувачките, советодавните и извршните органи на ИЧП
- **Професионалност** – професионалноста останува главен приоритет и основна водилка на сите членови поединечно и на ИЧП како целина, притоа почитувајќи ги индивидуалните разлики и поединечни ставови по одредени прашања
- **Демократски дијалог и управување** – промовираме дијалог и разбирање, а дијалогот ќе биде основа во сите нивоа на советување, управување и извршување на активностите во ИЧП и во насока на демократско работење.

4 АНАЛИЗА НА КОНТЕКСТОТ

4.1 Судство и правна (не)сигурност

Политичката и институционална криза со која се соочува Република Македонија во изминатите години покажа дека сериозно се нарушени основните функции и принцип на поделба на власта на законодавна, извршна и судска власт. Партизацијата на јавната администрација, неефикасноста на судството и целосно отсуство на контрола на законодавната власт врз извршната власт, ги подрија основните начела на владеењето на правото и сериозно ги загрозија човековите права во Република Македонија. Имено, во оние држави кои почиваат врз начелата на владеење на правото и поделба на власта, судството е главниот носител на заштитната функција во остварувањето на индивидуалните слободи и права на човекот и граѓанинот. Таа своја функција и надлежност судството може да ја оствари само доколку се заснова и се раководи од начелата на уставност и законитост, негова независност и непристрасност и тоа како од институционален така и од функционален аспект.

За жал недовербата која е што е присутна кај граѓаните во РМ и која ги отсликува недостатоците во судството особено во следните се непочитување на меѓународните принципи и стандарди и селективна примена на националните прописи при избор и разрашување на судии и јавни обвинители што доведе до избор на несоодветни кадри и разрешување на искусните кадри. Од друга страна влијанието на партијата врз администрацијата и врз оние кои вршат избор и разрешување на судии и јавни обвинители стана евидентна од прислушуваниите разговори. Ова уште повеќе ја намали довербата на граѓаните во судството и во неговата независност.

Доколку на ова се додаде и долгото времетраење на судските постапки проблемите во постапување на Управен суд и Виш Управен суд и непочитување на законските обврски за мериторно решавање на предметите во насока на ажурно и ефикасно работење на Управниот суд и Вишиот Управен суд; ненавремено доставување на бараните списи од државните институции до Управниот суд пред донесување на одлуката од страна на Управниот суд, што резултира со одолговлекување на постапката, како и непостапување на органите по јасните напатствија од овие судови содржани во нивните одлуки што значи неизвршување на судски одлуки, јасно говори за неефикасноста и нефункционалноста на судството. Воедно и голем дел од актите кои ги носат државните органи се третираат од самите органи како да содржат класифицирани информации без да се има предвид законската определеност за тоа кои информации се класифицирани што доведува до отежнување на пристапот до управно-судската заштита.

И Уставниот суд како орган *sui generis* во последниве години покажа бројни слабости во неговото функционирање. Уставот на РМ и Деловникот на Уставниот суд не овозможуваат целосна заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот во постапка пред Уставниот суд. Имено она што е идентификувано како значаен проблем во оваа област е отсуство на Уставна тужба и недостаток на стручност на Уставниот суд. Иако во Уставот на РМ дава можност за заштита на одредени слободи и права на човекот и граѓанинот, рестриktivното толкување на уставните одредби и несоодветна пракса на Уставниот суд покажува целосно отсуство во практикување на Уставната тужба. Од друга страна професионалноста и стручноста на судиите од последниот состав на Уставниот суд е доведена во прашање како резултат на неколку дискутабилни одлуки донесени од нивна страна од кои еден дел се општо познати на пошироката јавност.

Ваквите состојби, обременети дополнително со сè почестата измена на правната регулатива, и тоа особено измената и носењето на законите во скратена и итна постапка, доведе до правна несигурност на граѓаните. Честата промена на закони во Собранието на РМ без пратеничка дебата, некомпатибилност на македонските правни норми со меѓународни конвенции и стандарди и селективното имплементирање на законски одредби јасно сведочат за неизвесноста и правната несигурност со која се соочуваат граѓаните во државата. Демократскиот дефицит се огледува и во целосното отсуство на јавна расправа со засегнатите страни при носењето на закони како и отсуство на консултации со стручната јавност по однос на прашањата кои треба да бидат соодветно законски регулирани

Конечно, неупотребата на супсидијарниот принцип и непримена на праксата на Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП) говори за слабото судство во кое правните практичари недоволно го познаваат супсидијарниот принцип и незначително е повикувањето на праксата на ЕСЧП во судските одлуки. Одлуките на ЕСЧП практично не се извршуваат, особено оние одлуки на ЕСЧП кога за сторена повреда паричното обесштетување не е возможно.

4.2 Нарушување на слободата на изразување

Влошената состојбата со слободата на изразувањето во РМ особено во медиумите, се огледува во цензурата на медиумите која доаѓа директно од страна на власта и автоцензурата која е резултат на индиректниот притисок преку зголемениот број казни за новинарите и уредниците. Имено во изминатите години забележан е значителен број на судски одлуки во кои се изречени високи казни за новинарите и уредниците, особено во случаи кога како спротивна странка се јавуваат носители на јавни функции. Од друга страна недостапноста на информациите од јавен карактер и затвореноста на институциите го отежнува пристапот на новинарите до податоци и информации што резултира и со слабо истражувачко новинарство.

Судските постапки за навреда и клевета што се водеа пред македонските судови во голем обем покажаа колку недоволно се применуваат стандардите на Европската конвенција за човековите права (ЕКЧП) и текстовите кои низ својата судска пракса ги цени ЕСЧП.

Регулацијата на медиумите е уште еден проблем кој што придонесува до голем број на шпекулации и непроверени вести, како и до зголемување на говорот на омраза во медиумите.

4.3 Висок степен на корупција во јавниот сектор

Јавниот сектор, кој треба да се одликува со професионалност и етичност и треба да претставува еден од клучните двигатели во развојот на државата, се соочува со целосна партизација. Имено неодвоеноста на државата од партијата доведува до состојба во која институциите функционираат во интерес на партиите, наместо во интерес на граѓаните. Ова пак следствено го нарушува принципот на праведност и еднаквост во постапувањето и доведува до несоодветни јавни услуги за сите граѓани.

Влијанието на политичките партии е особено изразено при вработувањата во јавниот сектор, кои се заснова на партиска определеност и во кои целосно се нарушува принципот на еднакви можности и “мерит” а на професионалноста и стручноста и се дава незначително значење. На истиот принцип се формираат и независните тела и регулаторни комисии во кој најголем дел од кадрите кои ги извршуваат функциите во овие тела и комисии немаат доволно познавање за материјата која ја работат што создава сомнеж за нивната професионалност и независност и директно влијае врз ефикасноста во работењето. Следствено и личната одговорност на раководните лица не функционира особено при постапки за злоупотреба на службена должност.

Нетранспарентност на институциите е уште еден сегмент кој го нарушува правото на граѓаните да се информираат за одлуките на владата, но и ги зголемува можностите за коруптивни практики. Недоволната транспарентност и отеченост за јавни набавки, односно за начинот на кои се трошат јавните пари е сериозен проблем. Проблематични постапки за јавни набавки, одолговлекување на донесувањето на одлуката за избор на најповолна понуда и неизвестување за склучен договор за јавна набавка на Бирото за јавни набавки, говори за (не)функционалноста на институциите. Отсуствува двонасочна комуникација помеѓу отворена влада и

информирана јавност, особено во процесот на донесување на одлуки и имплементирање на јавните политики, транспарентноста се сведува на реакција по барање на информации преку Законот за слободен пристап до информации наместо проактивен пристап од страна на институциите во доставување на податоците и информациите до јавноста. Ова пак говори дека и во услови на поседување на квалитетен закон не е гарантирана и негова квалитетна имплементација. Транспарентноста, меѓу другото, треба да овозможи јакнење на капацитетите на јавноста за разбирање на јавните политики и избори на владата и зголемување на кредибилитетот на одлуките на властите.

4.4 Акцент на заштита на определени човекови права и слободи

Актуелната политичка криза која е во траење веќе 2 години е плодна почва за искусување на ограничувањата на бројни човекови права и слободи. Така во изминатите години се соочивме со сериозни прекршувања во остварување на правото на штрајк. Синдикатот на УПОЗ (Работниците од управата, правосудните органи и здруженијата на граѓани на Република Македонија) и Здружението на судска администрација неколку месеци протестираа од причина што сметаат дека Законот за административни службеници и Законот за судска служба се неуставни и воедно бараат зголемување на додатоците на плата за 35%, на идентичен начин како што тоа е предвидено за судиите, јавните обвинители и јавно обвинителските службеници. ИЧП искажа загриженост во однос на притисоците кон судските службеници кои беа јавно обелоденети и тоа особено оние од страна на Судскиот Буџетски Совет кои беа изразени во вид на закани за намалување на заработувачката – плата на судските службеници од 40% кои го остваруваат своето право на штрајк.

Правото на протест на многу лица во РМ им беше скратено преку директни и индиректни притисоци кои имале за цел да се спречи организирањето и излегувањето на овие протести. Формите преку кои се вршеле притисоците биле најразлични, од суптилни до директни закани.

Користење на прекумерна сила при извршување на должност, за време на протестите од страна на полицијата е уште една негативна страна на остварувањето на правото на протест. Дополнително, и во неколку наврати и медиумите се спречувани да известуваат за случувањата.

Мерката притвор во многу ситуации се злоупотребува како казнена мерка и со тоа се повредуваат човековите права. Една од работите на кои укажува и Народниот правобранител во своите извештаи во последните 4 години е дека притворот се употребува многу често и се апелира до судските власти, ако имаат друга можност за да ја постигнат целта, да не ја употребуваат таа мерка, предупредувајќи дека пренатрупаноста во затворите се смета за повреда на човековите права. Македонските затвори, пак се со суб-стандардни услови за живот, пренатрупаноста ја загрозува приватноста, го нарушува достоинството на луѓето и резултира со нечовечки и нехумани услови за живот.

И последно, лимитираната материја во однос на детските и човековите права бара интервенција во образованието на децата и вклучување на овие теми во нивните учебници со цел подигање на свеста за човековите права на повисоко ниво од најрана возраст. Најпрво преку неформално со надеж за подоцно

инкорпорирање на оваа материја во формалното образование, сметаме дека ИЧП може да биде образовен промотор на детските и човековите права во образовните институции.

4.5 Нееднаков третман на граѓаните – дискриминација и сегрегација

Институтот за човекови права од своето постоење работи на градење на правен систем без дискриминација и сегрегација. Во фокус на работата на Институтот се особено основните училишта во кои што поголем процент од децата ученици се Роми каде е детектирана дискриминација и сегрегација. Дополнително, при анализа на националната регулатива установено е дека постојните механизми за спречување и заштита од дискриминација не се целосно ефикасни и ефективни. Следниве проблеми се најзастапени:

- **Неможност на етничките заедници да се образуваат на мајчин јазик** – несоодветна имплементација на законските одредби кои им даваат право на помалите етнички заедници да се образуваат на мајчин јазик;
- **Немање интерес во училиштата за воведување на мајчин јазик** – наместо за изучување на мајчин јазик ресурсите се трошат за други изборни предмети;
- **Невозможност на државата да одговори на состојбата со повратниците** – несоодветно прифаќање од страна на државата на повратниците;
- **Неостварување на социјална заштита на лица со попречености** – системот не им овозможува соодветна заштита на оваа категорија на лица за достоинствен живот;
- **Индиректна дискриминација (и скриена: политичка, полова, родова...)** – присуство на индиректната дискриминација најчесто во постапките при вработување и напредок во кариера;
- **Недоволно препознавање на дискриминацијата** – граѓаните не се доволно свесни за состојбите во кои што постои дискриминација за да можат истата да ја превенираат;
- **Неефикасни механизми за спречување и заштита од дискриминација** – постојните механизми во националната регулатива се конфузни и нецелосно применливи во пракса.

Како резултат на ваквите општествено-политички случувања во Република Македонија, ИЧП во наредниот период ќе работи на седум стратешки цели кои треба да придонесат кон враќање на принципите на владеење на правото и заштита и унапредување на човековите права во РМ. Дополнително ИЧП ќе го засилува своето влијание преку градење на неговите институционални капацитети за да стане значаен регионален центар кои се својата стручност и професионалност ќе придонесе кон важни и позитивни општествени промени.

СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ 2017-2020

Иако нема единствен начин да се решат комплексните проблеми со кои се соочува Република Македонија, сепак ИЧП во рамките на своите можности и капацитети го дефинира овој Стратешки план како патоказ за наредниот четиригодишен период.

Стратешките приоритети, целите и мерките ги дефинираат аспирациите на организацијата и нејзините амбиции да работи на значајни општествени прашања кои треба да придонесат кон унапредување на човековите права и слободи во државата.

Преку анализи, дискусии, застапување и лобирање се обврзуваме да работиме во следните области:

4.6 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 1. ПРАВОСУДСТВО И ЧОВЕКОВИ ПРАВА

4.6.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 1: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ДОВЕРБАТА ВО ПРАВОСУДСТВОТО

- Зајакнат мониторинг над работата на ССРМ и Советот за утврдување на факти
- Мониторинг на времетраењето на судските постапки и поконкретно и поефикасно регистрирање на основите на судските предмети и другите надлежности на судската служба
- Стручни коментари на правосилните одлуки на судовите и на одлуките на Уставниот суд во насока на зајакната стручност во судската пракса
- Детектирање на проблеми кои што произлегуваат од постапување на Управните судови и јавната администрација во управна постапка и постапка за управен спор

4.7 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 2. ПРАВНА СИГУРНОСТ

4.7.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 2: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ПРАВНАТА СИГУРНОСТ

- Подобрување на квалитетот и одржливоста на законите со цел обезбедување правна, економска и социјална сигурност преку засилено учество во постапката за донесување на законите
- Обезбедување и укажување на компатибилноста на националното законодавство со меѓународните принципи и стандарди
- Обазнување и укажување на селективната имплементација на законските одредби во поединечни случаи на општествени сфери преку употреба на докази
- Иницирање засилена јавна расправа пред донесување на законите од сферата на интерес на ИЧП со засегнатите страни и следење на електронскиот регистар на закони (ЕНЕР)
- Едукација и подигнување на свеста меѓу правните практичари за важноста од примена на супсидијарниот принцип и праксата на ЕСЧП
- Следење на извршувањето на одлуките на ЕСЧП во соработка со Бирото за застапување на Македонија пред ЕСЧП и подобрена информираност на јавноста

4.8 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 3. НАМАЛУВАЊЕ НА ПОВРЕДИТЕ НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА И СЛОБОДИ ОД ЕКЧП

4.8.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 3: УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЗАШТИТА НА ОПРЕДЕЛЕНИ ЧОВЕКОВИ ПРАВА И СЛОБОДИ ОД ЕКЧП

- Укажување на потребата од неселективна примена на мерката притвор
- Анализа и следење на состојбите за време на штрајк и импликациите врз работниците и нивните права
- Анализа на состојбите во пренесување на правата на полицијата на приватното обезбедување и нивното постапување
- Лобирање за намалување на употребата на сила при извршување на должноста на полициските службеници и за соодветни законски измени
- Ефективен пристап до суд (такса, отфрлање на тужби, иницијативи без посебно аргументирано образложение)
- Поддршка на остварување на човекови права на локално ниво преку афирмација на институтите за непосредно одлучување
- Подигнување на свеста и преземање мерки за подобрување на состојбата во човековите права во областа на животна средина
- Соработка и вмрежување со организации на регионално и меѓународно ниво со цел за зајакната промоција на човековите права

4.9 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 4. СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ И ЗДРУЖУВАЊЕ

4.9.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 4: УНАПРЕДУВАЊЕ НА СЛОБОДАТА НА ИЗРАЗУВАЊЕ И ЗДРУЖУВАЊЕ

- Следење и адресирање на говорот на омраза во соодветни институции и приклучување во глобалното движење против говорот на омраза во соработка со други организации
- Мониторинг на состојбите и оценување на цензура и автоцензура во медиуми преку афирмирање на прашањата за слобода на изразување и право на информирање и предлагање на законски и институционални решенија, како резултат на нашите заклучоци и препораки
- Поттикнување и унапредување на истражувачкото новинарство и вмрежување со организации кои работат во областа
- Подигање на свеста и засилување на инструментот – побрз и полесен слободен пристап до информациите од јавен карактер со посебен фокус на поддршката на истражувачкото новинарство и барање на одговорност за непримена на овој инструмент

4.10 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 5. ЕДНАКВОСТ И НЕДИСКРИМИНАЦИЈА

4.10.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 5: ЕДНАКОВ ТРЕТМАН ЗА ГРАЃАНИТЕ НА РМ - УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЕДНАКВОСТА И СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

- Остварување на услови за изучување на мајчиниот јазик
- Зајакнување на свеста кај родителите за децата за изучуваат мајчин јазик и лобирање до институциите за практично остварување на правото предвидено со закон
- Поддршка во унапредување и остварување на правата на повратниците на социјална и здравствена заштита и образованието
- Остварување на правата од социјална и здравствена заштита на лицата со попречености
- Подигање на јавната свест за препознавање на дискриминацијата со посебен пристап кон индиректна дискриминација (политичка, полова, родова...)
- Промена на регулативата во областа на мобингот (намалување на времето за пријавување, товарот на докажување ... и охрабрување) и засилено следење на случаите со сексуално вознемирување на работно место
- Ефикасни и ефективни механизми за спречување и заштита од дискриминација (преку унапредување на законската рамка и поттикнување на граѓаните за поведување на постапки)
- Застапување и лобирање на интересите на маргинализирани групи (ЛГБТ, жени, лица со попреченост, лица со ретки болести, стари лица, Роми и други маргинализирани групи) во соработка со партнерски организации и институции
- Мерки за отстранување на повредите на работничките права (текстилна, чевларска индустрија...)
- NOTA BENE: дискриминација по основ на неприпадност на ниту една политичка партија

4.11 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 6. УСТАВНИОТ СУД ГАРАНТ ЗА ЗАШТИТАТА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА

4.11.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 6: ЗАЈАКНАТА ЗАШТИТА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА ПРЕД УСТАВНИОТ СУД НА РМ

- Следење на работата на Уставен суд во насока на негова стручност
- Поддршка во обезбедување на стручност и стручни мислења и градење на капацитети на Уставниот суд
- Следење на остварување на уставно загарантираните надлежности на законодавната, извршната и судска власт
- Анализа на потребата за воведување на правен лек – Уставна жалба

4.12 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 7. БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

4.12.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 7: ПРИДОНЕС КОН НАМАЛУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР

- Мониторинг за примена на законската процедура и критериуми при вработување во јавниот сектор и подобрена информирањето на граѓаните во заштита на нивните права
- Анализа на функционирањето и ефективноста на (не)зависните и регулаторни комисии и тела
- Зголемена транспарентност, отчетност и одговорност на институциите за начинот на трошење на јавните пари
- Мониторинг на (не)дискриминацијата на поддршка на домашни и странски инвестиции

4.13 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 8. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН И ОРГАНИЗАЦИСКИ РАЗВОЈ НА ИЧП

4.13.1 СТРАТЕШКА ЦЕЛ 8: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ, ИНВЕСТИЦИЈА И РАЗВОЈ НА ЧОВЕЧКИОТ ПОТЕНЦИЈАЛ НА ИЧП

- Зајакнување на улогата на управниот и советодавниот одбор, дефинирање на нивните улоги и одговорности особено во следење на состојбите во областите од стратешки приоритети за ИЧП
- Формирање на тимови помеѓу искусните членови и на ИЧП и младите за следење на состојбите во различни сектори на делување и остварување на интересите на ИЧП за консултација и брза реакција
- Формирање на ад хок лоби групи составени од влијателни членови на ИЧП за остварување на влијанието во процесите на креирање на јавните политики
- Подготовка на стратегија за внатрешна комуникација
- Подготовка на Стратегија за односи со јавност, засилување на присуството на ИЧП на социјалните медиуми и ангажирање на лице одговорно за односи со јавноста и промоција на ИЧП.
- Засилување на позициите на ИЧП во регионот и вмрежување со слични организации
- Подобен пристап до ЕУ фондови и финансиска одржливост на ИЧП преку инвестиција во кадарот за проектен циклус и подготовка на апликации
- Подобрена интерна комуникација преку создавање на заеднички простор за полесен пристап до информации и подобрување на ефикасноста на работењето (мрежа, drop box, google drive итн.)
- Унапредување на системите и процедурите на ИЧП
- Подобрување на свеста кај членовите за потребата за плаќање на членарина
- Зајакнување на интерните капацитети за застапување на поединечни случаи при повреда на човековите права како еден од начините за обезбедување на самоодржливост.

